JúJ

J„S² ±æ™ÚÙ: Ð‡æ±:J

વિશ્વ મહાપર્વ ગુરુપૂર્ણિમા

ગુરુપૂર્ણિમાનું પર્વ એ કાંઈ કોઈ એક જાતિ, સંપ્રદાય, દેશ કે રાષ્ટ્રનું નથી; તે તો સમસ્ત માનવજાતિનું છે. આપણે જાણતા હોઈએ કે ન જાણતા હોઈએ પણ આપણને સર્વેને ગુરુ છે જ. જેમ આપણે છીએ તો આપણા બાપ છે એ જેટલું નક્કી છે તેટલું જ આપણે છીએ તો આપણા ગુરુ પણ છે એ નક્કી છે ; ભલે કદાચ આપણે આપણા ગુરુને જાણતા ન હોઈએ. બાપા તો છે જ પણ બાપાને જો જાણતા ન હોઈએ તો, તે સમાજમાં ઘણું હલકું કહેવાય છે. તેમ ગુરુને ન જાણવા તે પણ ઠીક ન કહેવાય. ગુરુ વ્યક્તિરૂપે, મંડળરૂપે કે તત્ત્વરૂપે પણ હોઈ શકે.

જે બાબતમાં આપણે લઘુ (અજ્ઞાન) હોઈએ તેમાં જેઓ આપણને ગુરુ (જ્ઞાનવાન) બનાવે તે આપણા, તે વિષયના ગુરુ કહેવાય. આમ આપણે સૌ જન્મથી મૃત્યુપર્યંત અન્યો પાસેથી જ પ્રાપ્ત કરી કરીને જ જીવતા હોઈએ છીએ. જીવનમાં આપણને જેમના જેમના તરફથી પ્રાપ્તિ થાય છે તેમાંના બહુ થોડાને જ આપણે જાણતા હોઈએ છીએ, મોટા ભાગના પ્રાપ્તિ કરાવનારાઓથી અજાણ જ હોઈએ છીએ.

હાલમાં આપણી પાસે જે કાંઈ ભૌતિક-આધ્યાત્મિક સમૃદ્ધિ છે તે અન્યોની પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ સહાય દ્વારા જ મળેલી છે. જો તે બધું જેમની જેમની પાસેથી મળ્યું છે તેમને સૌને પાછું સોંપી દઈએ તો આપણી પાસે કાંઈ જ ન બચે, શરીર પણ માતા-પિતાએ આપેલું છે. આ દૃષ્ટિએ જોતાં વિશ્વનો એકે એક મનુષ્ય ઋણી જ છે.

એવો અભાગિયો મૂર્ખશિરોમણી કોણ હોય જે ઋણમાંથી મુક્ત થવા ન ઇચ્છતો હોય? સજ્જનને તો પાંચસો-હજાર રૂપિયાનું ઋણ હોય તોય રાત્રે ઊંઘ નથી આવતી, ક્યારે આ ઋણમાંથી મુક્ત થાઉં એમ એ ઝંખતો હોય છે. તો જેઓ પાસેથી અલૌકિક-દિવ્ય આધ્યાત્મિક સમજણ પ્રાપ્ત કરીને માલામાલ થઈ ગયા હોઈએ, તેમના ઋણમાંથી મુક્ત થવા આપણું રૂંવાડે રૂંવાડું તલસતું જ હોય ને ? આ બધી વાતો તો ઋણ-સ્વીકાર કરનાર સજ્જનો માટે છે. જે કોઈપણ પ્રકારના ઋણનો સ્વીકાર જ ન કરતો હોય તેને શું કહેવું ? તેની સ્થિતિ ‘નાગાના કૂલે બાવળિયો, તો કહે મને છાંયો થયો’ જેવી છે ! ‘નાગાની પાંચશેરી ભારે !’

નિશાળમાં ભણીએ અને દર માસે ફી આપી દઈએ, કે પાંચસો રૂપિયા જેમના લીધા હોય તેમને પાછા આપી દઈએ એટલે ઋણમુક્ત થઈ જઈએ છીએ. એવું ઋણ ગુરુ-સંતોનું નથી હોતું. તેમના તો આપણા ઉપર એટલા બેહદ ઉપકારો હોય છે કે અષ્ટ સિદ્ધિ અને નવ નિધિ તેમના પગમાં મૂકી દઈએ તોય ઓછું છે. ખૂબીની વાત તો એ છે કે જેમને આપણે સર્વસ્વ અર્પવા ઇચ્છીએ છીએ તેમને આપણી પાસેથી કાંઈ જ નથી જોઈતું. તેમનો તો સ્વભાવ જ આપવાનો, કલ્યાણ કરવાનો છે અને તે જ તેમનો આનંદ અને તે જ તેમની પ્રાપ્તિ છે. હરિ-ગુરુ-સંતોના ઉપકારનો બદલો આપણે કદી વાળી શકતા નથી અને છતાંય વાળવાની ભાવના આપણામાં ઘૂમરાયા કરે છે, ઊભરાયા કરે છે. તે ભાવનાની શાંતિ માટે અને અધિકારીઓના સમાધાન માટે પરમ દયાળુ ઋષિ-મુનિઓ મદદે આવ્યા, તે માટે તેમણે ગુરુપૂર્ણિમાનો દિવસ નક્કી કર્યો. તે એટલા માટે કે આ દિવસે સૌ પ્રેમીઓ મળીને, એક શ્રદ્ધેય વ્યક્તિને નિમિત્ત બનાવીને તેમના ચરણોમાં ઋણમુક્તાંજલિ સમર્પિત કરીને ‘‘આપણે પણ ઋણમાંથી મુક્ત થવા માટે કાંઈ કર્યું’’ એવો લહાવો લઈ શકીએ.

આ રીતે ગુરુપૂર્ણિમા એ તો વિશ્વ સમસ્તનું મહાપર્વ છે. દરેકે દરેક રાષ્ટ્રે આ મહાપર્વ ધૂમધામથી ઊજવવું જોઈએ. આવી સીધી સાદી વાત પણ વિશ્વના ધુરંધરોના મગજમાં કેમ નહીં આવી હોય !? અરે બીજાં રાષ્ટ્રોની વાત પછી પરંતુ ભારતને પણ આ વાતની યાદ આપવી પડે ?યાદ આપ્યા પછીયે બેધ્યાન-બહેરા કાન ? બધાં રાષ્ટ્રો પોતપોતાનાં લાગતાં-વળગતાં પર્વો ઊજવે અને ઋષિમુનિઓનો દેશ ભારત ઋષિપૂર્ણિમા-ગુરુપૂર્ણિમા-વ્યાસપૂર્ણિમા ન ઊજવે એ વાસીદામાં સાંબેલું જવા બરાબર છે. પરદેશવાળા તો આપણી પાસેથી લખવા માટે પેન લે તોય ‘થેન્ક યૂ’ કહે અને આપણે ? આપણે આપણું જીવન હરિયાળું અને ફૂલ્યું ફાલ્યું બનાવનારને પણ ફક્ત દર બાર માસે એક વખત દર ગુરુપૂર્ણિમાએ થૅન્ક યૂ કહેવાની વિધિ પણ ન કરી શકીએ ? પોતાને ઋષિબાળ કહેવડાવનારની બુદ્ધિ શું આટલી હદે પતન પામી ગઈ છે ? શું ફરીને કદી ચડી શકે નહીં એટલી હદે ઊતરી ગયું છે તેનું પાણી ?

જો ગુરુપૂર્ણિમાને વિશ્વમહાપર્વ તરીકે ઊજવવામાં આવે તો સુખ-શાંતિના વરસાદ વરસે. એક વખત અખતરો કરીને તેની સચ્ચાઈનો અનુભવ લઈ જોઈએ. પણ આપણી ઓખરવૃત્તિ અંદર જોવાના બદલે બહાર હવાતિયાં મારે છે !

ગુરુપૂર્ણિમાને દિવસે જે કોઈ શ્રદ્ધેય વ્યક્તિમાં ગુરુભાવના રાખીને તેમના ચરણોમાં જે કાંઈ પુષ્પં-પત્રં સમર્પણ કરીએ

છીએ તે પરમગુરુ પરમાત્માને પહોંચી જાય છે, જેમ બધી નદીઓ સમુદ્રમાં જાય છે.

જગતની સમસ્ત વિદ્યાઓમાં-સમજણોમાં આત્મા-પરમાત્માની વિદ્યા ગુરુ (અતિ મૂલ્યવાન) ગણાય છે. તેથી ગુરુસમજણ આપનારને જ આપણે ગુરુ-સદ્‌ગુરુ સંબોધનથી સન્માનીએ છીએ.

"તીન ટુક કૌપિનકો, અરુ બિન ભાજી-લોન ;
તુલસી રઘુવર ઉર બસે, ઈન્દ્ર બાપડો કૌન ?

ગુરુસંતોની આવી સ્થિતિ છે. તેમને આપણી પાસેથી કાંઈ જ નથી જોઈતું. આપણે જે કાંઈ કરીએ છીએ તે આપણા સંતોષ-સમાધાન માટે છે.

ગુરુપૂર્ણિમાના દિવસે આપણે સર્વે જ્ઞાત-અજ્ઞાત સર્વ ગુરુ-સંતોને ઋણમુક્તાંજલિ-પ્રેમપુષ્પાંજલિ સમર્પીને પરમ ગુરુ પરમાત્માના અખૂટ ભંડારમાંથી સુખ-શાંતિના ધોધને આપણી તરફ આકર્ષી લઈએ, કે જે સર્વે જીવો ઉપર એવા વરસે, એવા વરસે કે સૌને નર્યા-નીતર્યા કરીને સ્વરૂપસ્થ કરી દે.

જય ગુરુ પરમાત્મા,
સૌને બનાવો દિવ્યાત્મા.

* * *

વિશ્વકલ્યાણનો સંકલ્પ કરીને ગુરુપૂર્ણિમાનો ઉત્સવ ઊજવીએ

જેમ બધી તિથિઓમાં પૂનમની મહત્તા છે તેમ સઘળી પૂનમોમાં ગુરુપૂનમની મહત્તા છે. ગુરુપૂનમ એટલે કે જે લઘુ નથી તેવી પૂનમ, ગુરુતાયુક્ત પૂનમ, સ્વપરનું કલ્યાણ સાધવાની પૂનમ.

જેણે ગુરુ ધારણ કર્યા નથી તેને લોકો નૂગરો કહે છે. નૂગરાપણું એક લાંછનરૂપ ગણાય છે. કોઈ એક એવા વ્યક્તિ-વિશેષને ગુરુ તરીકે ધારણ કરવાના છે, કે જેમની પાસે આપણું અભિમાન મૂકી શકીએ અને એ રીતે સતત અભિમાનની ભીંસમાં ભીંસાવામાંથી મુક્ત થઈ શકીએ. ગુરુસંતોનું શરણું સ્વીકારવા છતાંય જો સતત માથા ઉપર રહેતી અભિમાનની પોટલીને ફેંકી ન દઈ શકીએ તો ગુરુ ધારણ કર્યાનો કોઈ લાભ નથી.

દત્તાત્રેયે ચોવીસ ગુરુ કર્યા હતા અને તેથી તેઓ પણ ગુરુ બની શક્યા હતા. માનીએ કે ન માનીએ પણ આપણા તો અનંત ગુરુઓ છે. સમસ્ત વિશ્વ આપણું ગુરુ છે. જન્મ્યા ત્યારથી તે અત્યાર સુધીમાં, જાણ્યે-અજાણ્યે આપણે વિશ્વ પાસેથી ખૂબ લીધું છે-વિશ્વે આપણને ખૂબ દીધું છે. જેમણે જેમણે જે કાંઈ આપ્યું છે તેમને તે પાછું આપી દઈએ તો આપણું અસ્તિત્વ જ નથી રહેતું. વિશ્વઋણમાંથી ઉઋણ થવાનો દિવસ ગુરુપૂર્ણિમા છે. વિશ્વગુરુઓના પ્રતિનિધિ તરીકે તે દિવસે આપણે કોઈ એક વિશિષ્ટ, પવિત્ર શ્રદ્ધેય વ્યક્તિના ચરણમાં આપણી શ્રદ્ધાંજલિ અર્પી શકીએ.

ગુરુપૂર્ણિમાએ પોતાના ગુરુસંતો સાથે ત્રણ રાત્રી રહેવાનું વિધાન છે. વર્ષભર જાણ્યે-અજાણ્યે જે કાંઈ ભૂલો કરી હોય તેનો ગુરુ સમક્ષ મૌખિક યા માનસિક એકરાર કરીને માફી માંગીએ અને હવે પછી આવી ભૂલો નહીં કરીએ તે માટે સંકલ્પબદ્ધ થઈએ. આવતું આખું વર્ષ વિશ્વના જીવો માટે તન-મન-ધનથી અને વિચાર-વાણી અને વર્તનથી કલ્યાણકારી પ્રયત્નો પ્રમાણિકપણે કરીશું તે માટે ગુરુપૂર્ણિમાના દિવસે પ્રતિબદ્ધ થઈએ.

ભૂખ્યા થયા હોઈએ ત્યારે આપણે કોઈના આગ્રહની રાહ જોયા વિના જ જમવા બેસી જઈએ છીએ. તેમ ગુરુસંતોના સત્સંગનો અને દર્શનનો લાભ લેવા જવા માટે કોઈના સંગાથની કે કોઈના આમંત્રણની રાહ ન જોઈએ.ગુરુદર્શને જવામાં આપણો સ્વાર્થ સધાવાનો છે એ વાત કદી ન ભૂલીએ. ગુરુસંતો જોડે ત્રણ દિવસ સુધી જેવા સંયમ, નિયમ અને મર્યાદામાં રહ્યા હોઈએ તે પ્રમાણે આખું વર્ષ વર્તવાનો પ્રયત્ન કરીએ. આખું વર્ષ અને આખું જીવન કેવી રીતે જીવવાનું છે તેની તાલીમ આ ત્રણ દિવસમાં લેવાની છે. આ રીતે ગુરુપૂર્ણિમા જીવનભરનું કલ્યાણ-ભાથું પૂરું પાડે છે માટે તેનું અમૂલ્ય મહત્ત્વ છે.

પૃથ્વીમાં સાતે રસ છે પણ આપણે જેનું બી વાવીશું તે જ રસ આપણને તે આપે છે. તેમ ગુરુસંતો તરફ પણ ઘણી ઊંચી ભાવના રાખીને તેમની પાસેથી ખૂબ કલ્યાણકારી મેળવીએ. ચારણી તો મણબંધ અનાજને સાફ કરે છે પણ પોતે તો કચરો જ સંગ્રહ કરે છે, તેમ આપણે ન કરીએ. આપણે ગુણગ્રાહી બનીએ. ગાયનું અમૃત જેવું દૂધ તો તેના વાછરડાને મળે છે, તેના આઉમાં ચોંટેલી ઈતરડીને તો ગાયનું લોહી તથા પસીનો જ મળે છે.

આપણે તો ક્ષણે-ક્ષણે ગુના કરતા હોઈએ છીએ પણ ઉદારતાની સાક્ષાત મૂર્તિ સમા ગુરુજનો આપણા ગુનાઓને ધ્યાન પર જ નથી લેતા. તેઓ જાણે છે કે આપણે કેટલા પાણીમાં છીએ! તેથી તેઓ આપણને પપલાવી-પપલાવીને રાખે છે.

તેઓ સમજે છે કે આ પામર જીવો માંડ-માંડ કલ્યાણપથ પર ડગલાં માંડતા થયા છે તેમને કાંઈક અપ્રિય કહીશું તો તે ભાગી જશે.

ગુરુજનોને જ્યારે ખાતરી થઈ જાય છે કે ધક્કો મારવા છતાંય, કઠોર વચન કહેવા છતાંય, લાફો મારવા છતાંય આપણે ભાગી નહિ જઈએ તેટલા અધિકારી થઈ ગયા છીએ, કલ્યાણની કિંમતને તેટલી સમજી શક્યા છીએ, ત્યાર પછી તેઓ આપણા અજ્ઞાનને ઝૂડી-ઝાપટીને સાફ કરી નાંખે છે અને તે માટે ગુસ્સાની જરૂર પડે તો ગુસ્સો કરે છે, થપ્પડની જરૂરત પડે તો તેઓ થપ્પડ પણ મારે છે.

ગુરુજનો આપણા પર ગુસ્સો કરવાની હિંમત કરી શકે તેટલા માટે આપણે અધિકારી અને તેમના આત્મીય બનીએ.

વર્ષાનું સઘળું જળ જેમ નદીઓમાં અને નદીઓનું સઘળું જળ જેમ સાગરમાં સમાય છે તેમ ગુરુસંતોને ભાવનાપૂર્વક કરેલા પ્રણામ પરમ ગુરુ પરમાત્માને પહોંચી જાય છે. પરમાત્મા સર્વવ્યાપક છે. મુનિ પતંજલિએ પરમ ગુરુ પરમાત્માના સ્વરૂપનું વર્ણન આવું કર્યું છે :-

(૧) એવું વિશેષ ચૈતન્ય કે જેમાં કલેશ, કર્મ, વાસના અને કર્માશય નથી તે ઈશ્વર છે.

(૨) તેઓ (ઈશ્વર) સંપૂર્ણ સર્વજ્ઞ છે.

(૩) તેઓ (ઈશ્વર) ત્રણે કાળના ગુરુઓના પણ ગુરુ છે.

(૪) તેમને (ઈશ્વરને) કાળ છેદી-ભેદી શકતો નથી.

(૫) તેમનું (ઈશ્વરનું) નામ પ્રણવ (ઓમ્) છે.

(૬) તેનો (ઓમ્‌નો) જપ, અર્થ સહિત કરવાથી વિઘ્નોનો નાશ થાય છે.

ગુરુપૂર્ણિમાના દિવસે ગુરુસંતોના પૂજનના માધ્યમથી પરમગુરુ ઓમ્‌પરમાત્માનું પૂજન કરીને તથા બહુજનહિતાય, બહુજનસુખાયનું વ્રત લઈને ગુરુપૂર્ણિમાનો ઉત્સવ ઊજવીએ. આજ સુધીની ગુરુપૂર્ણિમા ભલે ગૌણપણે ઊજવી પણ આજની ગુરુપૂર્ણિમા ઉપરોક્ત સંકલ્પ કરીને વિશેષરૂપે ઊજવીએ.

પાની બાઢે નાવમેં, ઘરમેં બાઢે દામ;
દોનોં હાથ ઉલેચીએ, યહી સજ્જનકા કામ.
લઘુતાસે પ્રભુતા મિલે, પ્રભુતાસે પ્રભુ દૂર;
કીડી મિશ્રી ખાત હૈ, હસ્તી ફાકત ધૂલ !

❋ ❋ ❋

ગંગાતટે વસીને માછીમાર જ થઈશું?

ગુરુપૂર્ણિમાનું ગુરુમહાપર્વ દર વર્ષે ઊજવી-ઊજવીને ગુરુતા તરફ કે પૂર્ણતા તરફ એક કદમ પણ આગળ વધ્યા? કે પછી આયુષ્યનું એક વર્ષ ગુમાવવારૂપી લઘુતા તરફ જ પીછેહઠ કરતા રહ્યા? આ વર્ષે હિસાબ મૂકીએ કે પર્વો-મહાપર્વો ઊજવી-ઊજવીને શું મેળવ્યું?

વર્ષો સુધી ગુરુસંતોની અત્યંત નિકટ રહ્યા, તેમની સાથે અનેક પ્રવાસો ખેડ્યા, તેમની હૃદયસ્પર્શી વાણી સાંભળી, તેમની ઉદાર આત્મીયતા અને વાત્સલ્ય પામ્યા તે છતાં કાંઈ ઉન્નતિ કરી? કે પછી પથ્થર ઉપર પાણી ? કે પાડા ઉપર પાણી ?! કાદવથી ખરડાયેલા પાડા ઉપર પાણી રેડવાથી તેનો કાદવ સાફ તો થઈ જાય પણ પાડો પાછો માદળામાં (કાદવમાં) જઈને આળોટે! તેના ઉપર પાણીનો મારો ચલાવીએ તેથી તો તેને મજા આવે અને તે ફરી-ફરી કાદવમાં ખરડાતો રહે! આપણે પણ ગુરુવાણીના પાણીને વ્યર્થ બગાડીને અકલ્યાણના કાદવમાં આળોટવા સતત દોટ મૂકતા જ રહીએ અને છતાંય અહંકારમાં ફૂલીને, ફુગ્ગો થઈને કહેતા રહીએ છીએ કે, 'હું તો ગુરુસંતોની ખૂબ નિકટ રહેનારો!'

ગુરુસંતો આપણું કલ્યાણ કરવા, આપણને સાવધાન કરવા અને આપણા દુર્ગુણોનો નાશ કરવા, દર વર્ષે, માસે, દિવસે અને હર શ્વાસે, આપણા ઉપર તેમની દિવ્ય વાણીના પાણીના ધોધને, અતિ કડક અને વાત્સલ્યમય થઈને છૂટો મૂકતા હોય છે ત્યારે આપણે તો એમ સમજીને બેભાન-બેધ્યાન થઈ જતા હોઈએ છીએ કે 'મારામાં ક્યાં એકેય દુર્ગુણ હતો? આ બધું તો મારા સિવાયના બીજા બધા માટે કહેવાઈ રહ્યું છે' અને વળી ક્યારેક કોઈ વીરલો ચેતે છે તો તેની સ્થિતિ તો – 'ઘરડા બળદને નાખી નાથ, ગુરુ કર્યા મેં ગોરખનાથ' જેવી હોય છે.

ઘરડા અને અશક્ત બળદને નાથ નાખવાની જરૂરત જ ક્યાં હોય છે? તેમ જ્યારે ઘરડા અને અશક્ત થઈ જઈએ,

બધી ઇન્દ્રિયો શિથિલ થઈ જાય, વિષયોએ જ આપણને છોડી દીધા હોય, અસાધ્ય રોગમાં પૂરા ઝડપાઈ ગયા હોઈએ ત્યારે ગુરુ કર્યાથી શું લાભ ?

ગુરુ ધારણ કરવા એટલે કે તેમના આદર્શને આપણો આદર્શ બનાવી દેવો, તેમના કલ્યાણકારી આદેશને અનુસરવું, તેમની સામાન્ય સૂચનાઓને પણ આજ્ઞા માનીને અમલ કરવો.

એ વાત કદાપિ ભુલાવી ન જોઈએ કે આપણી ગરજે, આપણા કલ્યાણ માટે, આપણા સ્વાર્થ કાજે આપણે ગુરુસંતો પાસે જઈએ છીએ. લાંબા સમયની અસાવધાનીના કારણે આ વાત સાવ વીસરાઈ જવાય છે અને તેથી જાણે ગુરુસંતોનું કલ્યાણ કરવા જતા હોઈએ તેવી રીતે તેમની સન્મુખ ઉપસ્થિત થતા હોઈએ છીએ! આપણો અહંકાર આપણને એટલા બધા બેભાન બનાવી દે છે કે આપણે, ગુરુજનો સન્મુખ શિષ્યભાવને બદલે ગુરુભાવમાં રહેવા લાગીએ છીએ તેની પણ આપણને ખબર નથી રહેતી! પછી તો આપણે ગુરુજનોને માત્ર 'ગુરુ' કહેતા હોઈએ છીએ એટલું જ. પણ આપણું વર્તન અને લાલસા તો ગુરુના પણ ગુરુ થવા જેવી હોય છે. તેથી જો ગુરુસંતો આપણી સાથે શિષ્યની જેમ ન વર્તે, આપણી હાએ હા ન કરે, આપણા સૂક્ષ્મ અભિમાન અને દુર્ગુણોને ન પોષે તો તુરત આપણને ખોટું લાગી જાય છે અને પછી ધીરે-ધીરે ગુરુસંતોથી દૂર હટવા લાગીએ છીએ અને છેવટે તેમના વિરોધી થઈ જઈએ છીએ!

સાચા ગુરુસંતો તો તોય આપણને છોડતા નથી, તેઓ મહાકરુણાલુ હોય છે તેથી આપણે તેમના નિંદક થઈ જઈએ છીએ તોય આપણને કલ્યાણ માર્ગ ઉપર લાવવાનો ઘણાં વર્ષો સુધી અને ઘણા પ્રકારે તેઓ પ્રયત્ન કરતા રહે છે. આપણે અભિમાનનું પૂતળું અને અજ્ઞાનનું જાળું એ વખતે પણ સંતોની કરુણા જોવાને બદલે એમ સમજીએ છીએ કે ગુરુજી મારાથી ડરી ગયા છે, કે ગુરુસંતો મારી સાહ્યબીથી અંજાઈ ગયા છે, કે તેમનું મારા સિવાય ચાલી શકે તેમ જ નથી વગેરે, તોય ગુરુસંતો પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષરૂપે આપણું ભલું કરવાનો પ્રયત્ન છોડતા નથી.

જીવમાત્રના ભલા માટે યથાશક્ય પ્રયત્ન કરી છૂટવો એ જ ગુરુસંતોનો સ્વભાવ હોય છે, એ જ તેમનો આનંદ અને પ્રાપ્તિ હોય છે તોય આપણે તેમનો સાચો અને પૂરો લાભ લઈ શકતા નથી!

સો વર્ષે પણ ગંગાજીના પાણીમાં રહેલો પથ્થર, પથ્થર જ રહ્યો - કોરો જ રહ્યો. ઉપરથી ભીનો પણ અંદરથી કોરો કટ!

હજારો ગાઉ દૂરથી આવેલો યાત્રી ગંગાજીમાં ડૂબકી મારીને જન્મોજન્મનાં પાપ ધોવાની ભાવના રાખે અને ગંગાજળને એટલું પવિત્ર માને કે અન્ય સગાંસ્નેહીઓને પવિત્ર કરવા ગંગાજળનો લોટો ભરીને પોતાના દેશ પણ લેતો જાય! અને એ જ ગંગાકિનારે રહેતો મનુષ્ય, એ જ ગંગાજીમાંથી માછલાં મારે! કેટલું આશ્ચર્ય! એ જ ગંગાજળનો સદ્‌ઉપયોગ કરીને તેના દ્વારા, બત્રીસ ભાતનાં ભોજન અને તેત્રીસ જાતનાં શાક બનાવી શકાય તેવી સામગ્રી ઉગાડી શકાય - ઉત્પન્ન કરી શકાય તેવું જ્ઞાન, તેવી ભાવના તેનામાં નહીં! ગાયના સ્તનમાં રહેલી ઈતરડી ગાયનું અમૃતમય દૂધ છાંડીને તેનું લોહી જ ચૂસ્યા કરે છે! એટલે તે જીવનભર ઈતરડી જેવું ક્ષુદ્ર જંતુ જ બની રહે છે. તેમ ગંગાના કિનારે રહેતો મનુષ્ય માછલાં મારીને જિંદગીભર માછીમારનું તિરસ્કૃત જીવન જીવે છે, ગંગાતટે વસીને ઋષિ, મુનિ, સંત, યોગી વગેરે થવાને બદલે માછી-માર જ બની રહે છે !

આપણે પણ ગુરુપૂર્ણિમા ઊજવતા રહીએ, સતત સંતોના સાંનિધ્યમાં રહીએ, ચારે ધામની યાત્રા કરીએ, એકાસણા-અઠ્ઠમ-અઠ્ઠાઈ કરીએ, મંદિર-દેરાસરનાં પગથિયાં ઘસી નાંખીએ, માળા ગણીગણીને તેના પારામાં આરા પાડી દઈએ તોય જો આપણામાં સારાસાર બુદ્ધિ ન આવે, નિત્યાનિત્ય વિવેક ન જાગે, બહુજન હિતાય-બહુજન સુખાયની ઉદારતા ન વિકસે, બ્રહ્મ સત્યં જગમિથ્યાની સમજ ન પેસે, વ્યસનોના ગુલામ બની રહીએ, 'ચમડી તૂટે પણ દમડી ન છૂટે'થી ઉપર જ ન ઊઠી શકીએ તો ગંગાજીના પાણીમાં રહેલા પથ્થરમાં અને ગંગાતટે વસતા માછીમારમાં અને આપણામાં કાંઈ ભેદ ખરો? હા એટલો ફર્ક જરૂર કે માછીમારનું કર્મ જાહેર અને આપણું અઘટિત કર્મ છૂપું.

આપણે પોતે જ સુધરવાનો કાંઈ જ પ્રયત્ન ન કરીએ અને કેવળ કોરી પ્રાર્થના જ કરતા રહીએ તો પરમાત્મા પણ ક્યાંથી સાંભળે ? કોઈને વેંત નમીએ તો કોઈ હાથ નમે. પરમાત્મા પણ પ્રયત્ન કરનારને જરૂર સહાયતા કરે છે.

આજની ગુરુપૂર્ણિમા પૂર્ણતા અને ગુરુતા પ્રાપ્ત કરવાનો સંકલ્પ કરીને ઊજવીએ. સર્વે ગુરુસંતપ્રેમીઓને વંદન-અભિનંદન-આશિષ.

— યોગભિક્ષુ

પ્રકાશક :

ૐ ગુરુ પ્રેમસમર્પણધ્યાનભિક્ષુ પરિવાર ટ્રસ્ટ, ૩/બી, પલિયડનગર, નારણપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૩. **(Guj.-India)**